

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

652

ELIMU KWA MICHEZO

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2006

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka kila sehemu **B** and **C**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** na **C** zina alama **thelathini (30)** kila moja.
4. Vikokotozi **haviruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

1. Eleza maana ya michezo ya jadi na taja mifano minne ya michezo hiyo.

Michezo ya jadi ni michezo inayotokana na mila na desturi za jamii husika, na hufundishwa kwa njia ya kurithishwa kutoka kizazi kimoja kwenda kingine.

Michezo hii huchangia katika burudani, malezi ya kijamii, na kuimarisha mshikamano wa kijamii.

Mifano ya michezo ya jadi ni bao ambalo hufundisha stadi za fikra, kuvuta kamba linalojenga mshikamano, rede kwa burudani ya kimichezo, na kurusha mawe kwa mazoezi ya ustadi wa macho na mikono.

2. Taja faida nne za ushiriki wa vijana katika michezo ya shule.

Vijana hupata afya bora kwa sababu michezo inasaidia mwili kuimarika na kuongeza kinga ya mwili.

Vijana hujifunza nidhamu kwani michezo inawataka kufuata kanuni na taratibu zilizowekwa.

Michezo hujenga mshikamano kwa kuwa inawaunganisha wanafunzi na kuongeza mshirikiano wao wa kijamii.

Vijana wanaoshiriki michezo ya shule huibua vipaji ambavyo huweza kuwaandaa kwa mashindano makubwa ya kitaifa na kimataifa.

3. Eleza hatua nne zinazofuata katika kufundisha kupiga mpira wa miguu kwa kutumia kisigino.

Mwanafunzi anatakiwa kusimama vizuri, akihakikisha kuwa mwili uko katika usawa na mpira upo mbele kidogo yake.

Ananyanyua mguu mmoja na kuuweka kisigino nyuma ya mpira kwa maandalizi ya kupiga.

Anapiga mpira kwa kutumia kisigino huku mwili wake ukiwa umekusudiwa kuelekea mwelekeo anaoutaka.

Anamalizia kwa kusimama imara akihakikisha mwelekeo wa mpira unafikia lengo lililokusudiwa.

4. Taja sababu nne zinazofanya michezo kuwa chombo cha kukuza umoja wa kitaifa.

Michezo huwaleta pamoja watu kutoka makabila na dini tofauti kushiriki na kushangilia pamoja, hivyo kujenga mshikamano wa kitaifa.

Michezo huchochea mshindano yenye afya, jambo linalosaidia kuondoa chuki na migawanyiko ya kijamii.

Michezo ya kitaifa kama soka na riadha hujenga hisia za utaifa na uzalendo kwa wananchi wote.

Michezo hutumika kama jukwaa la kushirikisha watu katika kushughulikia changamoto za kijamii kwa pamoja, na hivyo kukuza mshikamano.

5. Eleza mbinu nne za kujikinga na majeraha wakati wa mazoezi ya michezo.

Mtu anapaswa kufanya mazoezi ya viungo kabla ya kuanza kucheza ili kuuweka mwili tayari na kupunguza hatari ya kuumia.

Mtu anapaswa kuvaa vifaa vinavyofaa vya michezo kama vile viatu na mavazi sahihi ili kupunguza madhara yanayoweza kutokea.

Ni muhimu kufuata kanuni na sheria za michezo ili kuepuka hatari zisizohitajika.

Mtu anatakiwa kusikiliza ishara za mwili wake na kuepuka kufanya mazoezi ya kupita kiasi ambayo husababisha uchovu na majeraha.

6. Taja mchango wa michezo katika kukuza uhusiano wa kijamii kwa hoja nne.

Michezo hujenga urafiki mpya kati ya wachezaji na mashabiki, jambo linaloongeza mshikamano wa kijamii.

Michezo hufundisha ushirikiano kwa kuwa wachezaji hulazimika kushirikiana kama timu ili kushinda.

Michezo hupunguza upweke kwa kuwa inawaleta watu pamoja na kuwafanya washirikiane katika shughuli za pamoja.

Michezo huchochea mawasiliano ya kijamii kwa kuwaunganisha watu wa tamaduni na rika tofauti kubadilishana mawazo.

7. Eleza kanuni nne za msingi katika mchezo wa mpira wa pete.

Kanuni ya kwanza ni kutoshika mpira kwa zaidi ya sekunde tatu, jambo linalolazimisha mchezaji kufanya maamuzi ya haraka.

Kanuni ya pili ni kwamba mchezaji haruhusiwi kusogea na mpira bila kuudunda au kumpasia mchezaji mwingine, hivyo kuepusha mbio zisizo za kikanuni.

Kanuni ya tatu ni kutoshika au kusukuma mpinzani, kwani mchezo huu unahitaji heshima na usalama wa kila mchezaji.

Kanuni ya nne ni kwamba mchezaji lazima atumie sehemu ndogo ya uwanja aliyopo, akiheshimu nafasi maalum za wachezaji kulingana na nafasi zao.

8. Taja changamoto nne zinazokabili waalimu wa michezo mashuleni.

Changamoto kubwa ni ukosefu wa vifaa vya michezo, jambo linalofanya baadhi ya michezo kushindwa kufundishwa ipasavyo.

Waalimu wa michezo hukabiliwa na upungufu wa muda kutokana na ratiba ya masomo ya kitaaluma kuwa na wingi wa vipindi.

Kuna changamoto ya wazazi na jamii kutoona thamani ya michezo, hivyo kuwapunguzia wanafunzi motisha ya kushiriki kikamilifu.

Mara nyingi waalimu wa michezo hukabiliwa na uhaba wa maarifa ya kisasa ya ufundishaji michezo, jambo linalozuia maendeleo ya wanafunzi.

9. Eleza namna michezo inavyoweza kuimarisha uchumi wa taifa kwa hoja nne.

Michezo hujenga ajira kwa watu mbalimbali wakiwemo makocha, wachezaji, na waamuzi, jambo linaloongeza pato la taifa.

Mashindano makubwa ya michezo huvutia utalii wa michezo, ambao huchangia mapato ya kigeni kupitia wageni wanaokuja kushuhudia.

Michezo huchochea uwekezaji wa kampuni binafsi kupitia udhamini, na kuongeza ukuaji wa sekta binafsi.

Michezo huongeza biashara ndogo ndogo kama vile wauzaji wa chakula na vifaa karibu na viwanja, jambo linaloongeza mapato ya ndani.

10. Taja faida nne za kuanzisha ligi za michezo ya vijijini.

Ligi za vijijini huibua vipaji vya michezo ambavyo huweza kufika ngazi za kitaifa na kimataifa.

Ligi hizi hujenga mshikamano wa kijamii kwani watu hukusanyika pamoja kushangilia timu zao.

Huimarisha afya ya jamii kwa kuhamasisha wananchi kushiriki katika michezo badala ya kujihusisha na vitendo viovu.

Ligi za vijijini huchochea maendeleo ya miundombinu ya michezo kama vile viwanja na vifaa vya michezo.

11. Eleza mchango wa michezo ya riadha katika kuimarisha mshikamano wa kitaifa.

Riadha huleta mshikamano kwa kuwa huwaleta pamoja wanariadha kutoka sehemu mbalimbali za nchi kushiriki katika mashindano ya kitaifa.

Huchochea hisia za uzalendo kwani wananchi huungana kuwashangilia wawakilishi wao wa taifa.

Mashindano ya riadha huimarisha mshirikiano wa kijamii kwa kuwaunganisha wadau wa michezo wa rika na makabila tofauti.

Aidha, mafanikio ya riadha huibua fahari ya taifa na kuongeza mshikamano wa kijamii.

12. Taja faida nne za michezo ya jadi katika shule za msingi.

Michezo ya jadi huimarisha urithi wa kitamaduni kwa kuwafundisha wanafunzi mila na desturi zao.

Michezo hii huchangia kuimarisha maadili ya heshima, mshikamano, na mshirikiano wa kijamii.

Ni rahisi kufundisha kwa kuwa haina gharama kubwa za vifaa na inaweza kufanyika popote.

Michezo ya jadi huongeza ubunifu kwa wanafunzi kwani inahitaji stadi za fikra na ujanja.

13. Eleza mchango wa michezo ya mpira wa miguu katika kukuza taaluma ya michezo nchini.

Mpira wa miguu huibua na kukuza vipaji ambavyo huchangia mafanikio ya kitaifa katika mashindano ya kimataifa.

Huchochea uwekezaji wa kifedha kutoka kwa wadau wa michezo na makampuni binafsi kupitia udhamini.

Huchangia ajira kwa walimu wa michezo, waamuzi, makocha na wachezaji.

Mpira wa miguu hujenga maadili ya nidhamu, mshikamano na mshirikiano wa kijamii miongoni mwa vijana.

14. Eleza changamoto nne zinazokabili maendeleo ya michezo ya wanawake nchini.

Changamoto ya kwanza ni mitazamo ya kijamii inayodharau ushiriki wa wanawake katika michezo.

Changamoto ya pili ni ukosefu wa vifaa na miundombinu maalum kwa michezo ya wanawake.

Changamoto ya tatu ni udhamini mdogo wa kifedha, jambo linalopunguza fursa za wanawake kushiriki mashindano makubwa.

Changamoto ya nne ni upungufu wa wataalamu wa ufundishaji michezo ya wanawake, jambo linalopunguza ubora wa wachezaji.

15. Tathmini mchango wa michezo katika kuimarisha mshikamano wa kikanda.

Michezo huchangia mshikamano wa kikanda kwa kuwaleta watu kutoka mataifa jirani kushiriki pamoja katika mashindano, hivyo kujenga urafiki na uelewano.

Mashindano ya kikanda kama CECAFA katika mpira wa miguu huimarisha mshirikiano wa kijamii kati ya wananchi wa mataifa yanayoshiriki.

Michezo ya kikanda huchochea mshikamano wa kisiasa kwa kuwa viongozi wa nchi hukutana na kujadiliana wakati wa mashindano.

Aidha, michezo husaidia kupunguza migogoro ya kikanda kwa kutumia mashindano kama njia ya diplomasia na mshirikiano.

16. Jadili nafasi ya michezo katika kujenga nidhamu na maadili ya vijana.

Michezo hujenga nidhamu kwa vijana kwa kuwa inawahitaji kufuata kanuni na sheria za michezo.

Huchochea maadili ya heshima kwa wachezaji wenzao, waamuzi, na wapinzani.

Michezo hujenga tabia ya uwajibikaji kwa vijana kwa kuwapa majukumu ya kushiriki na kushirikiana na wenzao.

Aidha, michezo huimarisha maadili ya kujituma na kujitolea ili kufanikisha ushindi wa timu au mtu binafsi.

17. Eleza umuhimu wa kuwekeza katika miundombinu ya michezo kwa maendeleo ya taifa.

Uwekezaji katika miundombinu ya michezo huwezesha wanamichezo kupata mazingira bora ya kufanyia mazoezi na kuongeza viwango vyao.

Miundombinu bora ya michezo huvutia mashindano ya kimataifa, jambo linaloongeza pato la taifa kupitia utalii wa michezo.

Huwezesha vijana wengi kupata nafasi ya kushiriki michezo na hivyo kukuza vipaji vya kitaifa.

Aidha, miundombinu bora huimarisha afya ya jamii kwa kuwapa wananchi nafasi ya kushiriki katika michezo na mazoezi.

18. Changanua athari za michezo kwa uchumi wa taifa kwa kutoa mifano halisi.

Michezo huchangia kwa pato la taifa kupitia kodi zinazolipwa na wadhamini na wachezaji wanaolipwa mishahara mikubwa.

Mashindano makubwa ya kimataifa huchochea sekta ya utalii, kwani wageni huja kushuhudia michezo na kutumia fedha nchini.

Michezo huongeza ajira kwa watu kama vile walimu wa michezo, mawakala, watoa huduma, na wauzaji wa bidhaa za michezo.

Aidha, michezo hujenga taswira chanya ya taifa kimataifa, jambo linalovutia wawekezaji katika sekta ya michezo na sekta nyingine.